

DATUM
2020-12-22
Ert datum
2020-12-09

DIARIENR
2020/0366
Ert dnr
S2020/09214

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över promemoria: Covid-19-lag (Ds 2018:19)

Hovrätten har utifrån den mycket korta svarstiden begränsat sitt yttrande till de frågor som domstolen har att beakta och lämnar härmed följande synpunkter på förslagen i promemorian.

Avsnitt 13 straff

I författningskommentaren till 25 § anges att uppsåtskravet inte ska omfatta annat än att en person befinner sig tillsammans med ett visst icke tillåtet antal personer eller på en viss plats som omfattas av ett vistelseförbud. Eftersom den föreslagna straffbestämmelsen är ett blankettstraffbud är det enligt hovrättens mening av stor vikt att regeringen och kommuner som meddelar förbud enligt 13 och 14 §§ gör besluten tydliga, välavgränsade och lättillgängliga för var och en som träffas av förbudet, för att på så sätt kunna uppfylla legalitetsprincipens krav på förutsebarhet och bestämdhet.

Inskränkning av grundlagsskyddade fri- och rättigheter

Den föreslagna lagen innebär inskränkningar av grundlagsskyddade fri- och rättigheter, som t.ex. rörelsefriheten. I denna del ansluter sig hovrätten till vad Justieombudsmannen framfört i sitt yttrande av den 18 december 2020 bland annat rörande tid för underställning till riksdagen samt Lagrådets yttrande över förslaget till ett tillfälligt bemyndigande i smittskyddslagen från den 6 april 2020. Hovrätten utgår från att lagförslaget underställs Lagrådets granskning – i annat fall vill hovrätten understryka nödvändigheten av detta.

Konsekvenser för domstolarna

Enligt promemorian kommer konsekvenserna för domstolarna inte vara av någon nämnvärd omfattning. Nya covid-19 lagen kan genom förslaget om förbud

DATUM	DIARIENR
2020-12-22	2020/0366
Ert datum	Ert dnr
2020-12-09	S2020/09214

att samlas i sällskap av en viss storlek och på vissa platser innebära begränsningar av de grundlagsskyddade fri- och rättigheter, t.ex. rörelsefriheten, som såvitt hovrätten känner till, saknar motstycke i efterkrigstiden. Kriminalisering av överträdelser av förbud innebär därmed kriminalisering av ett helt nytt område. Det är därför svårt att bedöma hur den allmänna benägenheten att överklaga en dom varigenom någon döms till ansvar enligt förslaget i avsnitt 13 kommer att bli. Eftersom prövningstillstånd krävs vid överklagande av domar på penningböter, kommer tyngdpunkten i första hand att ligga i tingsrätterna, och sedan, om sen än något mindre, på hovrätterna. Handläggning av mål i vilka någon dömts till penningböter är inte sällan förhållandevis tidskrävande eftersom det är enskilda personer, ofta utan juridisk utbildning, som driver processen och som inte sällan åberopar tämligen omfattande bevisning. Påverkansgraden på de allmänna domstolarna bör därför inte underskattas. Som Kammarrätten i Stockholm påpekat i sitt yttrande av den 18 december 2020 avseende förvaltningsdomstolarna, kan en mindre ökning av antalet inkomna mål föranleda en noterbart ökad arbetsbelastning och påverkan på den redan ansträngda arbetssituationen även för de allmänna domstolarna.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättspresidenten Erik Brattgård och hovrättsrådet Emina Fazlic.

Erik Brattgård

Emina Fazlic